

„Haza és haladás a reformkorban” térségi komplex csapatverseny

Tarjáni Német Nemzetiségi Általános Iskola

2016/2017

Mellékletek

(ppt indítása)

Köszöntő

Kölcsey Ferenc: BÚCSÚ AZ ORSZÁGOS RENDEKTŐL

„Jelszavaink valának: haza és haladás. Azok, kik a haladás helyett maradást akarnak, gondolják meg: miképpen a maradás szónak több jelentése van. Korszerinti haladás épen maradást hoz magával; veszteg maradás következése pedig senyvedés. Isten őrizze meg e nemzetet minden gonosztól; isten virassza fel e nemzetre a teljes felvirágzat szép napját!

Utolsó kérelmünk ez: tartsanak fenn a T. RR. számunkra egy kis helyet szíveikben, de csak addig, míg a hazának, a nemzetnek s az emberiségnek hívei lenni meg nem szűnünk.

Pozsony, 1835. febr. 9.”

- Köszöntés, bemutatkozás, zsűri bemutatása
- Támogatók felsorolása:
 - József Attila Megyei és Városi Könyvtár Tatabánya
 - Vértes Agorája Tatabánya
 - Jászai Mari Színház Tatabánya
 - Informatika- Számítástechnika Tanárok Egyesülete
 - Tarján Község Önkormányzata
 - Tatabányai Tankerület
- Csapatok bemutatása
- Jó ötletek, facebook oldalak bemutatása

Szóдавíz: Történeszek

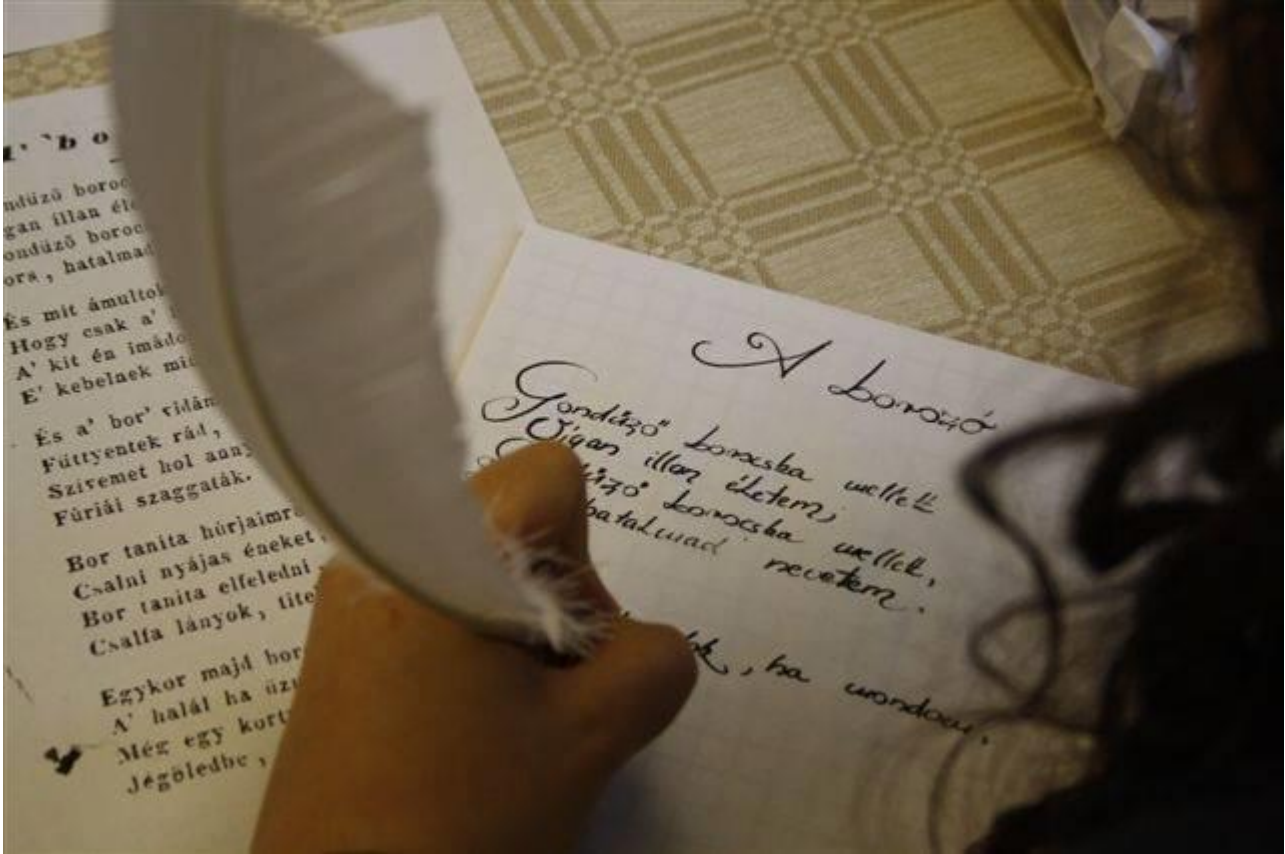
„ Október 5-én Fáy András a fóti pincéjébe hívta szüretre Vörösmartyt és néhány barátját. A barátok között ott volt Jedlik Ányos is, aki nemcsak az elektromosság nagy tudósa volt, hanem a szóдавíz nagyipari alkalmazásának magyar feltalálója is. Ahhoz, hogy a bor erősségét kellemesen enyhíteni lehessen, nemcsak a szóдавíz előállítását kellett felfedeznie, hanem természetesen fel kellett találni egy olyan üveget is, amelyből a szóдавízet ki lehessen fröccsíteni. Jedlik magával vitte a világ legelső szóдавísüvegét, majd a házigazda és a vendégek elképedésére elkészítette a Fáy-birtokon a legelső fröccsöt, amit németesen spriccernek nevezett el. Vörösmartynak azonban nem tetszett ez a szó, így helyette találta ki a fröccs szót, s megírta a Fóti dal című költeményét.”

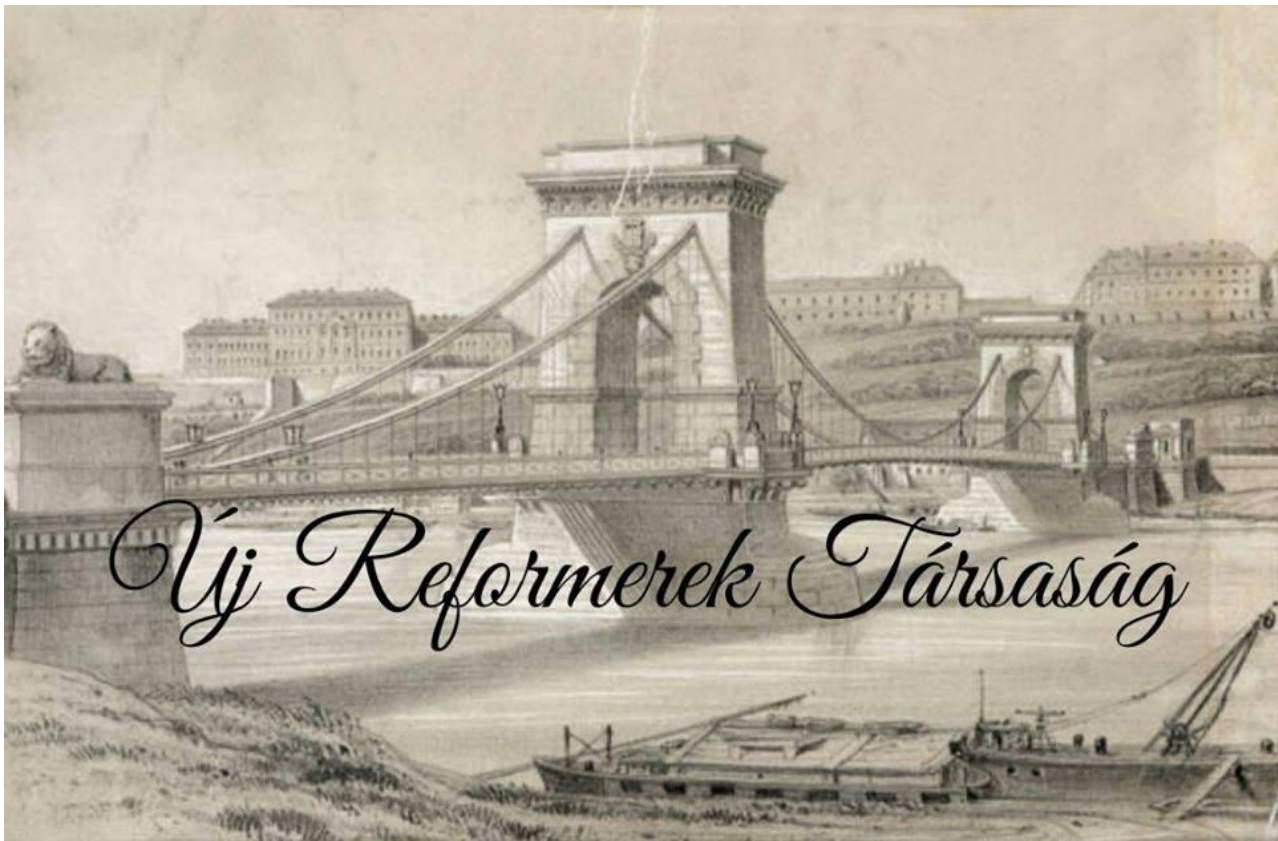
Kuglóf: Történeszek, Felsőház

Facebook oldalak:

Gyermely

- A jelenlegi állás ismertetése (kivetítőn)
- Forgatókönyv ismertetése

Feladatok

1. /levelezős/ forduló

1. feladat (30 + 5 pont):

2-4 oldalas „reformkori” újság szerkesztése (szövegszerkesztővel, nyomtatva kérjük)

Értékelés: tartalom, ötletesség, grafikai megoldások, esztétikum, nyelvhelyesség... stb. alapján (30 pont)

Ötletek a tartalomhoz:

hírek: megépült, megnyitott... (épületek, színház); felajánlotta...; versek; koncertek (pl. Liszt...);

kiállítások (pl. festészet...); divat; hirdetések; sport; viccek; bulvár (pl. Jókai házassága); receptek (pl. Jókai bableves)

+ Feladatként elkészíthetik a tanulók az újság Facebook oldalát is! (Az elérhetőséget kérjük feltüntetni a nyomtatott újságon!) (+ 5 pont)

2. feladat /levelezős forduló/

LÓUGRÁS (15 pont)

Ebben a feladatban a lóugrás szabályai szerint haladva három fogalmat kell megfejtenetek. Miután kitaláltátok a megfejtéseket, lényegre törően írtátok le, hogy mit takar a fogalom.

Minden négyzetrácsban a kezdőbetűt megszámoztuk.

B ¹		K	
É	T	Í	
	A	L	E
E	T		L

Megfejtés:.....

.....

.....

.....

	N	E	T ¹
			R
D	K	Ü	R
	T	É	

Megfejtés:.....

.....

.....

.....

	K	E	A ¹
	L	T	E
Ő	T	P	L
A		L	É

Megfejtés:.....

.....

.....

.....

3. feladat /levelezős forduló/

KI VAGYOK? (15 pont)

A meghatározások 5 személyhez tartoznak. Találjátok ki, hogy kik ők, és társítsátok hozzájuk a megfelelő megállapításokat! Segít a !

- Édesapja patikus volt, csak később vette fel azt a nevet, amit használt.
- Közkatonaként 1848 októberében belépett Vidos József Vas megyei csapatába.
- Tanulmányait a párizsi Császári és Királyi Polytechnikai Intézetben végezte.
- 1790-ben a Szent korona Magyarországra hozatalakor tagja volt a koronaőrségnek.
- Számos alkotása közül fő műve az Operaház.
- Királyi biztосként 10 éven át vezette a Duna szabályozási munkáit.
- A pesti árvíz idején annyira áthúlt, megfázott, hogy hangját is elvesztette pár hónapra.
- Sárospataki diák volt, autodidakta módon sajátította el az ógörög nyelvet.
- Apja halála után ötévesen egy bécsi nevelő intézetbe került, szinte árvaként nőtt fel.
- Itáliai tanulmányútjáról hazatérve értesült családjá eladósodásáról, székesfehérvári házukat így eladták.
- 1830-ban lett a főrendi ház tagja, e minőségében jelen volt a koronázó országgyűlésen.
- Pesten első ízben elutasították építőmesteri kérelmét, majd Szepesi Ferenc tanácsnok révén kebelbeli kőműves mesterré jelölték.
- Németül anyanyelvi szinten, magyarul kevésbé jól beszélt a kis Stefi.
- Édesanyja látva gyermeke színház iránti vonzalmát tizenhat évesen Pestre küldte tanulni.
- Bécsben született a Hersengassé 5. sz. alatti házban.
- Fogságom naplója c. művében dolgozta fel többéves bebörtönzésének idejét.
- 1814-ben Székesfehérvárott született német származású szülőitől.
- A Windisch-Grätz osztrák főparancsnokkal tárgyaló delegáció tagja volt, de letartóztatták.
- A szabadságharc bukásáig börtönről börtönre hurcolták.
- Nagy sikert aratott az Othello, a Don Juan és A sevillai borbély c. operákban.
- 1821-ben Magyarország és Erdély nevezetesebb városait kereste fel, életre szóló ismeretséget és barátságot kötött egy erdélyi arisztokratával.
- A Magyar Tudományos Akadémia alapszabályainak egyik kidolgozója volt.
- Aktív szerepet vállalt a Védegylet megszervezésében.
- A "nemzet csalogányá"-nak nevezték.
- Temetését a bécsi rendőrség titokban akarta tartani, ám ennek ellenére több mint tízezen vettek rajta részt.
- A kolerajárvány idején széphalmi birtokán halt meg.

	Személy	Meghatározások sorszáma
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

A döntő feladatai

4. feladat(30 pont)

Tabló (montázs) korabeli épületek, festmények, szobrok, híres emberek arcképéből / vagy makett /vagy címer (pl. Lánchíd, közlekedési eszköz, híres reformkori nemesi család címere)

5. feladat (10 pont)

A reformkori viseletük bemutatása
Korabeli ruha+ hajviselet (1 fő/csapat)

6. feladat (10 pont)

A megtanult vers bemutatása
A csapatból 1 versenyző egy korabeli, szabadon választott, nem tankönyvi verset elszaval

7. Nyelvújítás feladatlap (15 pont)

Itt néhány, a nyelvújításkor létrehozott, érdekes, meg nem honosodott szót olvashattok. Vajon mit jelentenek? Párosítsátok a szavakat a lehetséges jelentésükkel! Írjátok a számokat a betűjelek elé!

1. A) hangbetűzet	1. sovány
2. B) popont	2. bál
3. C) hosszáta	3. fény
4. D) napirmány	4. kotta
5. E) égész	5. huszár
6. F) orrfurolászi négyzetrongy	6. kenguru
7. G) táncadalom	7. csillagász
8. H) lovanc	8. kettőspont (:)
9. I) szemintet	9. zsebkendő
10. J) merészlet	10. napilap
11. K) szurdancs	11. vonal
12. L) véglakás	12. tőr
13. M) kövértelen	13. tekintet
14. N) ragyogvány	14. temető
15. O) fiahordó górugány	15. bátorság

Megoldókulcs – nyelvújítás (15 pont)

Itt néhány, a nyelvújításkor létrehozott, érdekes, meg nem honosodott szót olvashattok. Vajon mit jelentenek? Párosítsátok a szavakat a lehetséges jelentésükkel! Írjátok a számokat a betűjelek elé!

4. A) hangbetűzet	1. sovány
8. B) popont	2. bál
11. C) hosszáta	3. fény
10. D) napirmány	4. kotta
7. E) égész	5. huszár
9. F) orrfurolászi négyzetrongy	6. kenguru
2. G) táncadalom	7. csillagász
5. H) lovanc	8. kettőspont (:)
13. I) szemintet	9. zsebkendő
15. J) merészlet	10. napilap
12. K) szurdancs	11. vonal
14. L) véglakás	12. tőr
1. M) kövértelen	13. tekintet
3. N) ragyogvány	14. temető
6. O) fiahordó górugány	15. bátorság

8. feladat - Jelenet eljátszása (8 pont)

1. Széchenyi felajánlja jövedelmét a Magyar Tudós Társaság létrehozására
2. Pilvax kávéházi jelenet
3. A nagy pesti árvíz (1838)
4. Jókai – Laborfalvi Róza találkozása a Nemzeti Színházban március 15-én
5. A Lánchíd felavatása
6. Pest- Vác vasútvonal megnyitása
7. A Duna hajózhatóvá tétele
8. Kossuth és a Pesti Hírlap
9. Védegylet létrehozása
10. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője (Jolly Joker: lóverseny...)

Szemelvények:

1. Széchenyi felajánlja jövedelmét a Magyar Tudós Társaság létrehozására

Az 1825. november 3-i kerületi ülésen a kor ünnepezt szónoka, Felsőbüki Nagy Pál a magyarság és a nemzeti nyelv ügyéről beszélt. Tüzes szavakkal szólította fel a nemzet vagyonos fiait az anyagi áldozatra. A beszéd hatására egy fiatal arisztokrata, mint maga írta: *„kimondhatatlan és több napig tartó belső küzdelem után”* fölállt, és a következőket mondta: *„Nekem itt szavam nincs. Nem vagyok tagja a követek házában. De birtokos vagyok: és ha feláll oly intézet, amely a magyar nyelvet kifejtsé, mely avval segítse elő honosainknak a magyar neveltetését, jószágomnak egy évi jövedelmét fölálldozom reá!”*A fiatal arisztokrata: Széchenyi István. A fölajánlás 60.000 Ft-ot ért. A rövid beszédet rövid csend követte, majd kitört az éljen és a tapsvihar. A példa azonnali követőkre talált, mások is nagy összegű donációkat tettek.

2.Pilvax kávéházi jelenet

A fiatal értelmiség egyik jelentős, radikális csoportja a Pilvax kávéházban tartotta összejöveteleit. Egy részük tagja volt az Ellenzéki Körnek is. Közülük került ki Irinyi József, aki 1848. március 11-én megfogalmazta azokat a rövid, dobpergésszerű pontokat, amelyek Kossuth március 3-i beszédének szellemében, attól némileg eltérő hangsúlyokkal, a polgári átalakulás következetes keresztülvitelét követelték. A Pilvax ifjai szerették volna e 12 pontot több ezer pesti polgár aláírásával eljuttatni Pozsonyba, hogy így támogassák a reformellenzékét. Ezért március 19-ére, a József-napi országos vásár egyik napjára a Rákos mezején nagygyűlést és bankettet akartak szervezni, aláírásgyűjtéssel. Az Ellenzéki kör idősebb vezetői országos, gondosan előkészített akciót akartak. A bécsi forradalom hírének megérkezése után a Pilvax ifjai úgy döntöttek, hogy önállóan cselekszenek. Petőfi Sándor, Vasvári Pál, Bulyovszky Gyula, Vajda János, Jókai Mór elhatározta, hogy másnap érvényt szerez a sajtószabadság követelésének, s a többinek éppen ez által: cenzori engedély nélkül kinyomtatják a 12 pontot és Petőfi lelkesítő költeményét, a Nemzeti dalt.

3.A nagy pesti árvíz (1838)

Erdélyben indítottak először pert Wesselényi ellen, az erdélyi országgyűlés naplójának kinyomtatása miatt. Wesselényi Miklós báró szabadlábban védekezhetett. Elhúzódó pere idején, 1838. március 13-án öntötte el Pestet a Duna jégtorlaszok által földuzzasztott vize. Pest házainak több mint fele összedőlt, sok volt az áldozat. Wesselényi, akinek híres testi erejét a betegség már aláásta, a jeges árvíz hőse lett. Napokon keresztül, szinte pihenés nélkül, olykor a jeges víztől csöpögő ruhában mentette az embereket az „árvízi hajós”. Népszerűsége tetőpontján ítélte el a királyi tábla. Jellemző, hogy a hűtlenségét nem látta bizonyítottnak a bíróság- ezért halálbüntetés járt volna- „vétségei büntetéséül” mégis háromévi fogságot szabott ki.

4.Jókai – Laborfalvi Róza találkozója a Nemzeti Színházban március 15-én

Este a Nemzeti Színház díszelőadása ünnepelte a forradalom győzelmét. Jókai a márciusi ifjak népszerű alakja lett, kinek mellé március 15-én este, a *Bánk bán* díszelőadásán maga Laborfalvi Róza tűzi fel a nemzetiszín kokárdát. Hamarosan már karöltve látják őket sétálni Budán, a könnyű tavaszi estéken. Jókayné levegőt sem kap, mikor megtudja, hová "süllyedt" egy szem fiacskája: egy romlott életű színésznővel mutatkozik, aki ráadásul nyolc évvel öregebb nála. Jókayné dühe újabb tápot kap, mikor fia diákkori jóbarátja, Petőfi is a pár ellen ágál. Hogy jobb belátásra bírják az "eltévelyedett báránycsapat", bemutatják Móricznak a színésznő és a kor ünnepelt hősszerelmes színésze, Lendvay Márton közös, házasságon kívüli leánygyermekét. A tizenéves lánykát Róza intézetben neveltette. A megdöbbenő, de egyben igen színpadiasra tervezett találkozás után Jókai ünnepélyesen megígéri, hogy megszakítja a kapcsolatot a feslett szépséggel. Másnap azonban eltűnik otthonról, s Petőfi csakúgy, mint az aggódó anya legrosszabb rémálmaikat látják beteljesedni. Odáig fajulnak az események, hogy a törött lábú Jókayné és Petőfi Laborfalvi Róza svábhegyi villája felé veszik az irányt. A szerelmesek azonban szemfülesebbek és még időben elhagyják fészüküket a "jómadarak". Rákoscsabán adja végül össze őket egy falusi pap - Jókai visszaemlékezései szerint. A történet, bár meglepő, de happy enddel végződik. Laborfalvi Róza igen jó feleségnek és háziasszonynak bizonyul: pályafutását is feladja házasságáért. Alig telik el hát másfél év, s Jókayné lányának nevezi az egykor pokolba kívánt menyét.

5.A Lánchíd felavatása

Széchenyi 1820 telén egy ízben egy hetet ült tétlenül pesti barátja házában, mert a zajló Dunán lehetetlen volt az átjutás. Többször, többen is fölvetették az állandó híd létesítésének ötletét. A 30-as évek elejétől Széchenyi lett a híddépítés motorja. 1832-ben gazdag nagybirtokosok és bőkezű pesti polgárok részvételével megalakult a pesti Hídegyesület. Mint tudjuk, az országgyűlés is törvényt hozott erről rést ütve a nemesi adómentességen (hídvám). A híd angol mérnök tervezésében, angol mérnök kivitelezésében (mindkettőjük neve CLARK, de csak névkonok) épült, üzleti vállalkozásként. A maga idejében európai technikai szenzáció volt; 1848-ra csaknem teljesen elkészült.

6.Pest- Vác vasútvonal megnyitása

*„Száz vasutat, ezeret!
Csináljátok, csináljátok!
Hadd fussák be a világot,
Mint a testet az erek.
Ezek a föld erei,
Bennök árad a műveltség,
Ezek által ömlenek szét
Az életnek nedvei.”(Petőfi Sándor)*

A Bécsből Pozsonyba, majd onnan Pesten át Debrecenig terjedő vasútvonal megépítésére Sztányai Ullmann Móricz gazdag pesti pénzember kapott engedélyt. 1846-ban átadták a forgalomnak az ún. Középponti Vasút első, Pest és Vác közötti szakaszát, majd egy évvel később a Pest és Szolnok közötti részt.

7.A Duna hajózhatóvá tétele

Az országépítés legfontosabb terepe a közlekedés fejlesztése. Kövesút kevés volt, építése mérhetetlen összegeket emésztett fel, s bűzát, gyapjút szállítani rajta nagyon drágának bizonyult. A megoldás: a vízi szállítás. 1829. március 13-án megalakult az Első Dunai Gőzhajózási Társaság. Az I. Ferenc nevű gőzhajó Bécs és Pest között közlekedett. Széchenyi fantáziája azonnal fölizzott, a Fekete-tengerig, Konstantinápolyig szárnyalt. Desdemona nevű fedeles bárkáján maláriás lázban írta: *„Tegyetek mindent, hogy Budapest*

megszűnjék egy vak zsák lenni, s ennek elérése végett a Duna vizét hajózásnak és kereskedésnek nyitni kell.” Ezután Széchenyi elvállalta a Vaskapu szabályozásának vezetését. 1833 nyarán Vasvári Pál irányításával száz bányász és további ezer napszámos dolgozott a sziklapadok bontásán, s 1834 tavaszán az Argo nevű gőzhajó már átjutott a hajózácsatornán.

8. Kossuth és a Pesti Hírlap

Kossuth sápadtan, meggyötörten hagyta ott a háromévi fogság után a kaszárnyát. A börtönben –mivel magyar sajtót nem kaphatott- angol tudását tökéletesítette. Szabadulása után Landerer Lajos pesti nyomdász kiadó – melleleg császári-királyi besúgó- azzal az ajánlattal lepte meg, hogy legyen szerkesztője egy kis példányszámú, jellegtelen lapnak, melynek engedélyét nemrég szerezte meg. Ezt az ajánlatot Metternich tudtával tette, akik úgy gondolták így tarthatják legjobban Kossuthot szem előtt, s hátha szelídül ellenzékiése, ha biztos jövedelemhez jut. Nem így Kossuth: 1841. január 2-i beköszönő számával világosan megfogalmazta szerkesztői hitvallását: az újság *„a nemzet életének hű tükre legyen, ahol megvitassák és előkészítsék a napnak nagy kérdéseit, mikben e honnak jövődjé rejtezik ... szennyes érdekek vezetni soha nem fognak, meggyőződésünk nem lesz eladó.”* A hetente kétszer megjelenő Pesti Hírlaptól idegen volt az olvasók kegyeinek hajhászása. Mégis olyan sikereket ért el, melyet addig a magyar sajtó története nem ismert: 60-ról félév alatt 5000-re ugrott a lap példányszáma. A vezércikk és közvélemény szavunk is Kossuth alkotása.

9. Védegylet létrehozása

1842-ben alakult meg a Tolnai Védegylet Perczel Mór elnökletével, melynek tagjai kötelezték magukat, hogy csak hazai gyártmányokat vásárolnak. Ezután létrejött 1842-ben az Országos Védegylet, melynek tagjai becsület szavukat adták, hogy 6 éven át csak honi mestert foglalkoztatnak, és olyan külföldi iparcikket nem vásárolnak, amilyenből hazai terméket is lehet kapni. Deáknak ez volt a véleménye a Védegyletről: *” Ez a józan ész szava. S a Védegylet igen egyszerű és ártatlan, mert azalatt semmi más nem fekszik, mint hogy hazánkban is kapható kelméket külföldről nem vesszük; márpedig azért, mivel hazámfiainak akarom adni pénzemet, vétkes talán csak nem vagyok.”*

10. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője

Jó megfigyelőképessége és tapasztalatai, valamint a statisztikai adatok helyes értelmezése alapján Semmelweis lényegében a fertőtlenítést (aszepszist) vezette be a kórházi szülészetben, ezzel jelentősen csökkentve a gyermekági láz okozta halálozási arányt. Megfigyelte, hogy a klórvizes kézmosás megszünteti a boncolás utáni hullaszagot, eme tapasztalatai alapján osztályán előírta, jóllehet a kórokozó baktériumokat még nem ismerte. Szerencsére a klóros víz a kézre tapadt baktériumokat is elölte. Azt is megfigyelte, hogy a klórmész a gyermekági lázat meg tudja előzni. Módszerének elterjesztése érdekében szélmalomharcot vívott az akkori orvostársadalom tekintélyes képviselőivel. Ragaszkodott a kórtermek rendszeres takarításához, szellőztetéséhez, napoztatásához és a gyakori ágyhuzatcseréhez. A takarékoságból szennyes ágynemű felhúzását elbocsátással büntette. Eljárását mások nem alkalmazták, nem látván be az ok-okozati összefüggést. Hasznossága csak a kórokozók felfedezésével nyert bizonyítást. Anyák ezrei köszönhetik életüket neki.

Forrás: Új képes történelem – Nemzet születik, Helikon, 1997.

<http://hirmagazin.sulinet.hu/hu/pedagogia/jokai-vad-hazassaga>

(letöltés dátuma: 2017-03-02)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Semmelweis_Ign%C3%A1c

9. Titkos írás (9 pont)

Fejtsd meg a titkosírást!

„H_l_ny_s_k _sz_rny_m_t, gy_l_g_l_n_f_g_k, h_l_v_gj_k _l_b_m_t, k_z_m_n j_r_k, h_
_z_k_t _s k_sz_k_tj_k, h_s_n cs_sz_m, cs_k h_szn_lh_ss_k n_mz_t_mn_k.”

Kitől való az idézet?.....

2. idézet:

„J_lsz_v__nk v_l_n_k: h_z, _s h_l_d_s. H_l_d_s n_lk_l n_ncs_n h_z, _s h_z_
n_lk_l n_ncs h_l_d_s.”

Kitől való az idézet?

3. idézet:

„Cs_k _tt_g_z_n b_ld_g _s v_r_gz_ _ h_z, _h_l _f_ld_t sz_b_d k_z_k m_v_l_k.
_tt _r_s _ n_mz_t, _h_l _t_l_jd_nt _s f_gg_tl_ns_g_t sz_b_d k_z_k v_d_k.”

Kitől való az idézet?

Javítókulcs – Titkosírás (9 pont)

Kitől való az idézet?:.....

„H_l_ny_s_k _sz_rny_m_t, gy_l_g_l_n_f_g_k, h_l_v_gj_k _l_b_m_t, k_z_m_n_j_r_k, h_
_z_k_t_s_k_sz_k_tj_k, h_s_n_cs_sz_m, cs_k_h_szn_lh_ss_k_n_mz_t_mn_k.”

„Ha lenyesik a szárnyamat, gyalogolni fogok, ha levágják a lábamat, kezemen járok, ha ezeket is kiszakítják, hason csúszom, csak használhassak nemzetemnek.”
/ gróf Széchenyi István/

2. idézet:

Kitől való az idézet? :

„Jelszavaink valának: haza és haladás. Haladás nélkül nincsen haza, és haza nélkül nincs haladás.” / Kölcsey Ferenc/

„J_lsz_v__nk_v_l_n_k:h_z_,_s_h_l_d_s.H_l_d_s_n_lk_l_n_ncs_n_h_z_,_s_h_z_
n_lk_l_n_ncs_h_l_d_s.”

3. idézet:

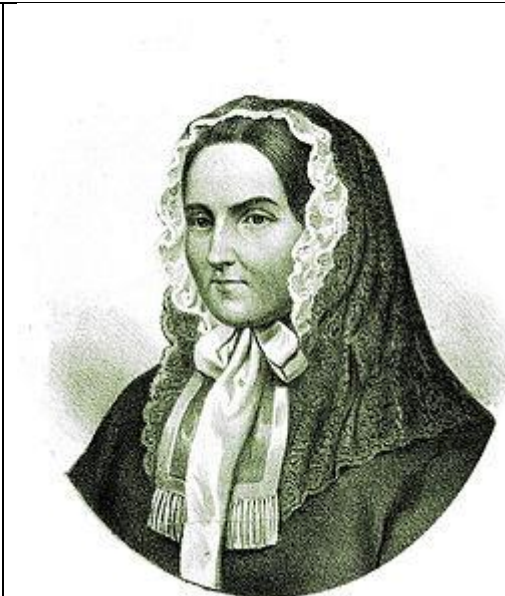
Kitől való az idézet? :

„Csak ott igazán boldog és virágzó a haza, ahol a földet szabad kezek művelik. Ott erős a nemzet, ahol a tulajdont és függetlenséget szabad kezek védik.” /Deák Ferenc/

„Cs_k__tt_g_z_n_b_ld_g_s_v_r_gz__h_z_,_h_l_f_ld_t_szb_d_k_z_k_m_v_l_k.
_tt_r_s_n_mz_t,_h_l_t_l_jd_nt_s_f_gg_tl_ns_g_t_szb_d_k_z_k_v_d_k.”

10. Feladatsor: események, képek párosítása (20 pont)

1828	Angyalkert	Brunszvik Teréz képe
1832/1836	Országgyűlési Tudósítások	Kossuth Lajos képe
1839	Lánchíd - pályázat kiírása	Széchenyi István képe
1844	Himnusz megzenésítése	Erkel Ferenc képe
1836	Szózat c. vers	Vörösmarty Mihály képe
1837	Pesti Magyar Színház építésze	Zitterbarth Mátyás képe
1838	Pesti árvíz	Wesselényi Miklós képe
1840	első Takarékpénztár	Fáy András képe
1842	Lánchíd alapkő letétele	Alapkőletétel
1847	Ellenzéki Párt vezetője	gr. Teleki László képe

Megoldókulcs - Események, képek párosítása

<p>1828</p>	<p>Angyalkert</p>	 <p>Brunsvik Teréz képe</p>
<p>1832/1836</p>	<p>Országgyűlési Tudósítások</p>	 <p>Kossuth Lajos képe</p>
<p>1839</p>	<p>Lánchíd - pályázat kiírása</p>	 <p>Széchenyi István képe</p>

1844

Himnusz megzenésítése

Erkel Ferenc képe

1836

Szózat c. vers

Vörösmarty Mihály képe

1837

Pesti Magyar Színház

Zitterbarth Máttyás képe

1838	Pesti árvíz	 <p data-bbox="927 651 1251 685">Wesselényi Miklós képe</p>
1840	első Takarékpénztár	 <p data-bbox="927 1099 1150 1133">Fáy András képe</p>
1842	Lánchíd alapkövetétele	 <p data-bbox="927 1585 1034 1619">Lánchíd</p>

1847

Ellenzéki Párt vezetője

gr. Teleki László képe

11. Film, zene felismerés (12 pont)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

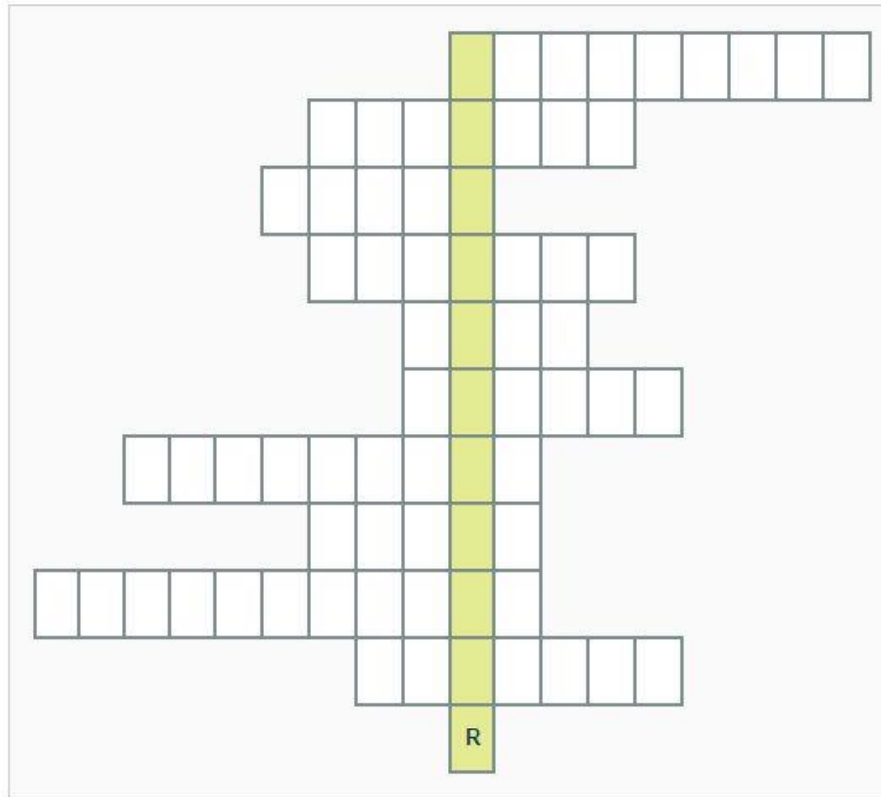
Film, zene felismerés – javítókulcs (12 pont)

1. Kölcsey Ferenc: Himnusz (Erkel Ferenc)
2. A hídember (Széchenyi István)
3. Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
4. Vörösmarty Mihály: Szózat (Egressy Béni)
5. Katona József: Bánk bán (Erkel Ferenc)

12.Keresztrejtvény (10 pont)

Keresztrejtvény

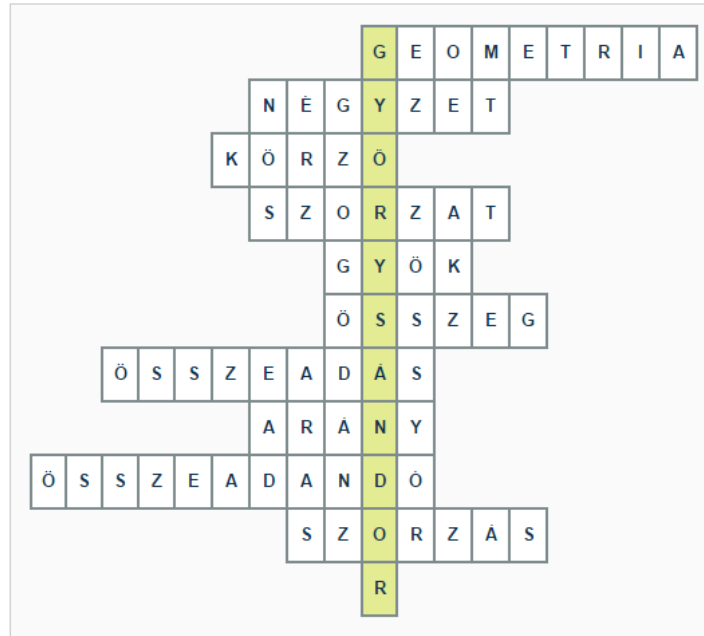
1. mértan
2. egyenlő oldalú téglalap
3. szerkesztő eszköz
4. szorzandó*szorzó
5. a hatvány ellentettje
6. több kis részlet együtt
7. a kivonás ellentéte
8. két mennyiség közti viszony
9. amiket összeadunk
10. szorzat lesz az eredménye

Mentés

Adatlap

Szó	Meghatározás
geometria	mértan ✓
négyszet	egyenlő oldalú téglalap ✓
összeg	több kis részlet együtt ✓
gyök	a hatvány ellentettje ✓
összeadás	a kivonás ellentéte ✓
szorzat	szorzandó*szorzó ✓
arány	két mennyiség közti viszony ✓
szorzás	szorzat lesz az eredménye ✓
összeadandó	amiket összeadunk ✓
körző	szerkesztő eszköz ✓

2 KB 2015.11.01. Én

17 KB 2015.11.01. Én

Ismertető: Ki volt Győry Sándor?

mérnök, matematikus

Született: 1795. április 15. Tarján, Komárom vármegye

Meghalt: 1870. március 9. Pest

Temetés: 1870. március 11. Pest

Temetési hely: Kerepesi út

Család

Sz: Győry Imre református lelkész, az alcsúti gyülekezet vezetője, Nagy Julianna. F: Köck Erzsébet. Leánya: Győry Anna; fia: Győry Sándor és Győry Lajos.

Iskola

Gyermekéveit Tarjánban töltötte, majd családja Révalmásra költözött. Felsőbb iskoláit Pozsonyban, Nagykőrösön és Debrecenben végezte, a pesti Institutum Geometricumban (= Mérnöki Intézetben) tanult (1821), majd a pesti egyetemen mérnöki okl. szerzett (1825). Az MTA tagja (1832. márc. 9.; r.: 1832. szept. 1.).

Életút

A **Huszár Mátyás** vezette Duna-felmérés munkatársa, majd az építészeti igazgatóság vezetője (1820-as évek–1832). Állásáról lemondott, s kizárólag tudományos munkásságának élt.

Tudományos pályafutásának kezdetén folyószabályozási kérdésekkel és egyéb vízi közlekedési problémákkal foglalkozott, **elsők között írt egy Buda és Pest között megépítendő híd szükségességéről (A Buda és Pest közt építendő állandó hídról, 1832). Később érdeklődés a műszaki tudományok és a matematika szinte minden területére kiterjedt, de közgazdasági, pedagógiai és zeneelméleti dolgozatokat is írt. Jelentős szerepet vállalt a magyar matematikai szaknyelv kialakításában, az ő nyelvi leleménye volt – többek között – a függvény, a kitevő, a szorzat és az arány szavunk.**

A *Budapesti Hídegyesület* 1832. jún. 14-én felhívást tett közzé egy, Buda és Pest között felépítendő állandó híd megtervezésére és az építkezés anyagi feltételeinek biztosítására. Győry Sándor valószínűleg azért mondott le addigi állásáról, hogy elsősorban az első állandó, Budát Pesttel összekötő híd megvalósításával és a **Duna szabályozásával** foglalkozhasson. Győry elképzelése szerint ugyanis egy állandó hidat csakis a Duna „előleges szabályozása” után lehet megépíteni: kiindulópontja az volt, hogy a Margitsziget déli csúcsától a gellérthegyi szűkületig **a Dunát 150 öltre kell összeszűkíteni és a folyam vizét a promontori ágba kell szorítani. Mivel így a part a pesti oldalon lényegesen bővülne, a kialakult új területeket felparcelláznák és eladnák, s ennek árából finanszíroznák az első állandó budapesti hidat. A kő- és a fahíd helyett lánchíd építését javasolta, a híd helyének pedig a pesti Deron-ház felett a budai városkút irányát javasolta. Mintául három hidat ajánlott, köztük megemlítette **Thomas Clark** angol mérnök hammersmithi hídját is. Gr. Széchenyi István Győry *elképzeléseinek hatására döntött egy lánchíd felépítése mellett, jóllehet Győrynek a Duna szabályozásával (= „regulázásával”) kapcsolatos terveit nem fogadta el.***

Emlékezet

Pesten (Józsefváros, Nap utca 7.) élt és tevékenykedett, a Kerepesi úti (= Fiumei úti) Temetőben nyugszik. Sírját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság védetté nyilvánította (2007-ben). Róla nevezték el a tarjáni Győry Sándor Általános Iskolát (1990-től).

Elismerés

Az MTA Marczibányi-jutalma (1845).

Szerkesztés

Az *Akadémiai Értesítő* szerkesztője (1860–1865). Néhány költeménye a *Szépliteraturai Ajándék*ban jelent meg (1822).

Főbb művei

F. m.: A tehetetlen gyökerekről, radicesimpossibiles, imaginariae. (Tudományos Gyűjtemény, 1822)

A Buda és Pest közt építendő álló hídról. 2 táblával. Karacs Ferenc metszeteivel. (Pest, 1832)

Amathematikai tudományoknak az elme kifejtésére és köztársaságok virágoztatására befolyásáról. Akadémiai székfoglaló. (Elhangzott: 1832. nov. 16.; megjelent: Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1832–1834)

A Duna regulázásáról. (Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1832–1834)

Az erőművek alkalmazásáról s munkatéleléről. – Zamboni örökmozgója. – Babbage számoló mozdonya. (Tudomány Tár, 1834)

A közlekedés rendszeréről. (Tudomány Tár, 1835)

A felsőbb analysis elemei. 1–2. füz. (Buda, 1836–1840)

A Duna-szabályozás és a budapesti lánczhid. – A budapesti állóhid tárgyában. (Ismertető az összművészet- és polgári szorgalomban, 1838)

A fel- és visszatöréstől. (Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1838–1840)

Az úrbéri szabályozásról. (Társalkodó, 1839)

A visszahatás teoriájának részletes vizsgálata. (Ismertető az összművészet- és polgári szorgalomban, 1839)

A számbeli felsőbb egyenletek egyenes valós gyökereiben. (Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1840–1842)

Térképek készítése. (Műipar, 1841)

A közgazdaság fogalma és elvei. (Tudomány Tár, 1842)

Nemzetviszonyok: 1. Erő elemei. 2. Munkásság fogana. 3. Pénzviszonyok. (Tudomány Tár, 1843)

Népnevelés, realismus és a tudományok befolyása, terjesztése és alkalmazása. (Tudomány Tár, 1844)

Budapestnek árvíz ellen megóvásáról. (Pest, 1845)

A villámhárítókrol. (Hetilap, 1845)

Emlékbeszéd Vásárhelyi Pál felett. (Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1845–1847)

Az egyenletek alábbszállításáról. – A felsőbb egyenletek megfejtéséről. (Akadémiai Értesítő, 1847)

A negyedik fokú egyenletek fölfejtéséről. (Akadémiai Értesítő, 1848)

A gyökérhúzásokról. (Társalkodó, 1848)

A gyökérhúzások egy új módja. (Akadémiai Értesítő, 1850–1851)

Emlékbeszéd Beszédes József felett. (Akadémiai Értesítő, 1852)

A hanglépték, összhangzatok és mérséklet számviszonyairól. – Az asztalmozgatás tüneményéről. (Akadémiai Értesítő, 1853)

A közelítő törekek közbeiktatásáról. – A láncztörekekről. (Akadémiai Értesítő, 1854)

A bűvös négyszögekről. – A hanglépték kiszámításáról. (Akadémiai Értesítő, 1856)

Az emberiség eszményi kifejlődése. (Uj Magyar Muzeum, 1856)

A hangszer kiszámításáról és zongora hangolásáról mérséklet nélkül tiszta viszonyok szerint. (Pest, 1858)

Armellino hangolási módszeréről. (Akadémiai Értesítő, 1859)

Némely kéteseknek vitatott matematikai elvek igazolása. (Akadémiai Értesítő, 1860)

A háromszög határozatlan területéről. – A külpontiszegletek középponti viteléről vagy középpontosításáról. – Cardan szabályáról s az egyenletek általános feloldásáról. (Akadémiai Értesítő, 1861)

A műnyelvről és műszavak alkotásáról. – Az egyenletek általános megoldásáról és határ-értékeiről. (Akadémiai Értesítő, 1862–1863)

A hangrendszeréről és zongorák hangolásáról mérséklés nélkül, tiszta viszonyok szerint. (Pest, 1864)

A régi római font súlymértékéről. (Akadémiai Értesítő, 1865)

Az egyenletek gyökereinek hatáiról. – A felsőbb egyenletek gyökereiről, mint első fokú szorzókról. (Akadémiai Értesítő, 1867)

Az egyenletek megoldásáról és szorzókra osztásáról. (Akadémiai Értesítő, 1868)

Amathematikai műszavakról és fogalmakról. (Akadémiai Értesítő, 1869)

kéziratban: Némelyek a tizes tört számokról. (Magyar Nemzeti Múzeum Kézirattára).

Irodalom

Irod.: Ferenczy Jakab–Danielik József: Magyar írók. Életrajz-gyűjtemény. (Pest, 1856)

Halálhír. (Vasárnapi Ujság, 1870. márc. 20.)

Sain Márton: Matematikatörténeti abc. (6. kiad. Bp., 1993)

Viszota Gyula: A Széchenyi–Lánchíd története az 1836: XXVI. t. c. megalkotásáig. Az eszme megpendítésének százéves évfordulója alkalmából. (Bp., 1935)

Szegedi Jánosné: Gy. S., a reformkor mérnöke. (Honismeret, 1995)

Körmendy Kinga: Karacs Ferenc metszetei a Buda és Pest közötti állóhíd tervéhez. (Magyar Könyvszemle, 2004).

Szerző: Kozák Péter

Műfaj: Pályakép

Megjelenés: nevpont.hu, 2013

13.feladat: Történelmi kvíz (20 pont)

1. Melyik időszakot nevezzük reformkornak?
2. Mi a reform?
3. Hol volt a reformeszmék fő fóruma?
4. A pozsonyi országgyűlésen milyen két tábor volt a reformkorban?
5. Ki volt az árvízi hajós?
6. Ki kapta kortársaitól a „haza bölcse” elnevezést?
7. Kit neveztek a „legnagyobb magyarnak?”
8. Miért nem volt ott Széchenyi a Lánchíd felavatásánál?
9. Milyen szellemi mozgalom előzte meg a reformkort?
10. Ki volt a nyelvújítás élharcosa?
11. Ki mondta: „Ipar nélkül a nemzet félkarú óriás”?
12. Kihez írta Kölcsey a Parainézisét?
13. Mikor van a Magyar kultúra napja?
14. Melyik drámának volt jelentős politikai hatása 1848. március 15-én?
15. Melyik írónk romantikus kapcsolata kezdődik e színházi élmény kapcsán?
16. Kik a nép-nemzeti költők?
17. Milyen irodalmi társaságot hozott létre Vörösmarty?
18. Ki a vezércikk hazai megteremtője?
19. Ki volt Petőfi felesége?
20. Melyik versnek köszönheti házasságát?

Történelmi kvíz (20 pont) - Javítókulcs:

1. Melyik időszakot nevezzük reformkornak? *1825(1830)- 1848. márc. 15.*
2. Mi a reform? *Békés, erőszakmentes társadalmi átalakulás, megújulás*
3. Hol volt a reformeszmék fő fóruma? *A pozsonyi országgyűlés*
4. A pozsonyi országgyűlésen milyen két tábor volt a reformkorban? *Haladók (reformerek), maradiak (konzervatívok)*
5. Ki volt az árvízi hajós? *Wesselényi Miklós*
6. Ki kapta kortársaitól a „haza bölcse” elnevezést? *Deák Ferenc*
7. Kit neveztek a „legnagyobb magyarnak?” *Széchenyi István*
8. Miért nem volt ott Széchenyi a Lánchíd felavatásánál? *A döblini szanatóriumban volt*
9. Milyen szellemi mozgalom előzte meg a reformkort? *Felvilágosodás, nyelvújítás*
10. Ki volt a nyelvújítás éharcosa? *Kazinczy Ferenc*
11. Ki mondta: „Ipar nélkül a nemzet félkarú óriás”? *Kossuth Lajos*
12. Kihez írta Kölcsey a Parainézisét? *Kölcsey Kálmánhoz, nevelt fiához (unokaöcs)*
13. Mikor van a Magyar kultúra napja? *Január 22.- a Himnusz születésnapja*
14. Melyik drámának volt jelentős politikai hatása 1848. március 15-én? *Bánk bán*
15. Melyik írónk romantikus kapcsolata kezdődik e színházi élmény kapcsán? *Jókai Mór*
16. Kik a nép-nemzeti költők? *Petőfi- Arany- Tompa*
17. Milyen irodalmi társaságot hozott létre Vörösmarty? *Kisfaludy Társaság*
18. Ki a vezércikk hazai megteremtője? *Kossuth Lajos*
19. Ki volt Petőfi felesége? *Szendrey Júlia*
20. Melyik versnek köszönheti házasságát? *Reszket a bokor, mert...*

Eredmények, jutalmak, búcsúzás, zárszó

[eredmények.xlsx](#)

Jutalmak:

- **1. hely:** ebook olvasó + 5 db színházjegy (Sztárcsinálók)+táblajáték
- **2. hely:** 7000 Ft értékű könyvjutalom + 4 db Big Band koncertjegy (Tatabányai Tavaszi Fesztivál)

Marton Éva: Képes magyar történelem

- **3. hely:** 3400 Ft értékű könyvjutalom + 4 db balett-előadás jegy (Tatabányai Tavaszi Fesztivál)

Hermann Róbert: Reformkor, forradalom, szabadságharc

Minden további versenyző és felkészítő tanárai: Könyvjutalom 2500 Ft értékben

Március 15.

Gratulálunk és köszönjük a részvételeteket!

Kölcsey szavaival kívánok Nektek további szép sikereket a pályáton:

„Fontold meg jól, mit kezdesz; válaszd meg az eszközöket okosságod szerint; munkálj fáradhatatlanul; s ha mindent, amit erőd s körülményed enged, megtettél: nem vádolhatod magadat, bár a kimenetel óhajtásodnak meg nem felel is.”

*„Messze jövődőlve komolyan vess öszve jelenkort;
Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!”*

Felhasznált irodalom:

Forrás: Új képes történelem – Nemzet születik, Helikon, 1997.

<http://hirmagazin.sulinet.hu/hu/pedagogia/jokai-vad-hazassaga>

(letöltés dátuma: 2017-03-02)